

Innlegg Bjørn Roger Wilhelmsen

Stoltenberg truer ikke Norges Banks uavhengighet

Jens Stoltenbergs fortid som toppolitiker bør ikke diskvalifisere ham til jobben som sentralbanksjef. Tvert i mot vil hans autoritet og erfaring kunne styrke sentralbankens selvstendighet.

Bjørn Roger Wilhelmsen, sjeføkonom i Nordkinn Asset Management

Bjørn-Roger Wilhelmsen

● **Prinsippet om** at sentralbanken skal være politisk uavhengig i sin virkemiddelbruk, står helt sentralt i Norge og i de fleste andre moderne land. Hvis vi ikke kan stole på at renten settes for å sikre lav og stabil inflasjon, men i stedet mistenker at sentralbanken forsøker å stimulere økonomien og sysselsettingen mer enn det som er bærekraftig på sikt, så vil våre forventninger til inflasjon stige. Dette erfarte vi på 1970- og 1980-tallet.

Denne avveiningen mellom kortsiktige fristelser og langsiktige hensyn har igjen blitt aktuell ettersom inflasjonen i år har vokst mer enn ventet flere steder.

Enkelte politikere og professorer har stilt spørsmål ved om ikke Jens Stoltenbergs fortid som politiker burde diskvalifisere han fra jobben, fordi det kan være mistanke om politiske bindinger som skaper usikkerhet om uavhengigheten. Jeg har svært vanskelig for å se at det skal være noen reell grunn for en slik usikkerhet.

Han er utdannet samfunnsøkonom med topp karakterer, og hans erfaring som tidligere finansminister gjør at han selvsagt er svært bevisst viktigheten av partipolitisk uavhengighet i jobben som sentralbanksjef. Stoltenberg har siden 2014 vært Nato-sjef og vil dermed ha holdt god avstand fra den

← Sentralbanksjefen må være en god formidler og fremstå med stor troverdighet, skriver Bjørn Roger Wilhelmsen. Foto: Ida von Hanno Bast

hjemlige toppolitikken i åtte år før han eventuelt tiltrer i jobben.

Det er ikke usannsynlig at Stoltenberg som sentralbanksjef til og med vil kunne styrke Norges Banks selvstendighet i arbeidet med å oppfylle sine samfunnsoppdrag. En sak er at han har den faglige integriteten som kreves, men i tillegg er han en svært respektert leder med en autoritet som ikke mange andre på denne kloden har.

Hans brede erfaring som leder både i Norge og internasjonalt gjør at han er ekstra godt skikket til stå i mot politisk press for å oppnå kortsiktige gevinster som vil kunne gå på bekostning av langsiktige mål. Særlig i en kompleks organisasjon som Nato har han god erfaring fra å håndtere politisk press, både fra utsiden og fra innsiden av organisasjonen.

En fortid som toppolitiker, eller et bekjentskap med en statsminister, bør derfor ikke være diskvalifiserende så lenge eventuelle interessekonflikter håndteres. Det mener tydeligvis også Finansdepartementet, ettersom Jens Stoltenberg har blitt oppfordret til å søke den ledige stillingen.

Det kan også være nyttig å belyse denne problemstillingen med sammenlignbare erfaringer fra andre land:

→ Sjefen for den Europeiske sentralbanken (ECB), Christine Lagarde, har i likhet med Stoltenberg en fortid som toppolitiker i Frankrike, hvor hun har hatt flere minister-

... han er ekstra godt skikket stå i mot politisk press for å oppnå kortsiktige gevinster

poster. Hun var blant annet finansminister i fire år før hun i 2011 ble sjef for det internasjonale pengefondet, IMF. Hun var borte fra toppolitikken i åtte år før hun ble sentralbanksjef i 2019.

→ Wim Duisenberg, som var ECB-sjef fra 1998 til 2003, var tidligere toppolitiker med ministerpost i den nederlandske regjeringen, men jobbet i privat sektor i noen år før han ble sentralbanksjef. Tilliten til ECB som politisk uavhengig sentralbank har ikke vært truet under ledelse av tidligere toppolitikere.

Jobben bør gå til den personen som Finansdepartementet og Norges Bank mener er best kvalifisert. I følge stillingsannonen søkes det etter en sterk og samlet leder, en person med faglig autoritet og relevant ledererfaring fra komplekse organisasjoner.

Sentralbanksjefen må være en god formidler, fremstå med stor troverdighet og kunne representere Norges Bank nasjonalt og internasjonalt.

Det vil være vanskelig å hevde at ikke Stoltenberg har disse kvalifikasjonene.

Mangelfullt om konkurranse på pensjon

Christer Drevsjø, administrerende direktør i Pensjonskasseforeningen

● I DN 6. desember gjør Konkurransetilsynet avdelingsdirektør Gjermund Nese et forsøk på å beskrive det kommunale tjenstepensjonsmarkedet. Hans markedsmessige beskrivelse av kommunenes løsningsrom er noe mangelfull. Den utelater alternativet kommunal pensjonskasse.

De store kommunene i Norge har ikke benyttet en forsikret løsning hos livsselskap, men har egne pensjonskasser som håndterer pensjonsløftet. Dette gjelder blant andre Oslo, Bergen, Trondheim, Drammen, Kristiansand og Viken. Pensjonsrettighetene er de samme og følger av felles tariffområde.

Det er upresist når det hevdes at kommunene la seg ned for å sove etter 2012,

for i etterkant har pensjonskasser sett dagens lys i Asker, Bærum, Harstad og Tromsø.

Tall fra Finanstilsynet underbygger at de kommunale pensjonskassene gjennomgående har høyere avkastning på kapitalen til forvaltning enn ved forsikret løsning. I 2019 var den verdijusterte avkastningen i kommunale pensjonskasser på 8,9 prosent. Aksjeandelen utgjorde samtidig 34 prosent. I 2020 hadde de kommunale pensjonskassene i snitt 6,6 prosent verdijustert avkastning. Aksjeandelen i kollektivporteføljen for kommunale pensjonskasser var i 2020 økt til 36 prosent. Pensjonskassene har gjennomgående god soliditet.

Kommunesammenslåinger har også påvirket kommunale pensjonskasser. I 2020 fikk fem pensjonskasser tilført netto 6,8 milliarder kroner i premiereserve fra ulike andre ordninger.

For offentlig sektor, der produktet er generisk og reguleringen fiksert, innebærer de gode økonomiske resultatene frigjort kapital til andre viktige samfunnsoppgaver gjennom et rimeligere finansiert pensjons-

løfte. Det er betydelig med midler som kommunen kan disponere til gode formål lokalt.

Samtidig er pensjonskassene selveiende finansforetak, med fravær av eksterne aksjonærer med egne utbytteforventninger og frykt for eksponering av egenkapitalen.

God håndtering av eget kollektiv, gjennom aktive HMS-tiltak, kan også virke inn på forsikringsresultatet og ved redusert uttak av uføreytelser og høyere pensjonsalder. Besparelsen ved de gode tiltakene forblir i lokalsamfunnet.

Utvalg utelukket ikke muligheten for et oljefond

Arnold Kr. Hansen, Grovfjord

● Jeg viser til Terje Osmundsens innlegg om Willoch og oljereformene, hvor det nevnes at det såkalte Tempo-utvalget som Willochs regjering etablerte, mente at tan-

ken om et oljefond var urealistisk (DN 10. desember).

Det siste er ikke riktig. Jeg viser i denne sammenheng til NOU 1983:27 om Petroleumsvirksomhetens fremtid (Tempo-utvalget); kapittel 7.5 hvor behovet for et bufferfond drøftes for å fange opp inntektsvariasjoner, kapittel 7.6 hvor inntektsanvendelse og fondsopplegg belyses, kapittel 7.7 hvor operative regler for inntektsanvendelsen drøftes og kapittel 7.8 hvor ulike former for etablering av forvaltningen av et fond på beskrives.

Kapittel 7 konkluderer med at Norge bør bygge opp et fond som kan bidra til stabilitet i den innenlandske bruken av petroleumsinntektene.

Ikke på noe sted i Tempo-utvalgets rapport gis det uttrykk for at etablering av et oljefond var urealistisk. I rapporten vises det til andre petroleumsproduserende land som har etablert tilsvarende fond.